

Nr 17.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa frågor rörande folkundervisningen i rikets nordligaste gränssorter; given Stockholms slott den 9 januari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över eklelesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över eklelesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Engberg anför härefter:

Sedan av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga framlagt betänkande och förslag rörande folkskoleväsendet i de finsktalande delarna av Norrbottens län, framlade Kungl. Maj:t för 1924 års riksdag proposition (nr 170) angående folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter. Häre berörde vederbörande departementschef bland annat frågan om en särskild undervisningsplan för denna del av landet samt framhöll, att närmare utredning i detta ämne borde förebringas, innan förslag till lämpliga åtgärder kunde föreläggas Kungl. Maj:t. Riksdagen (riksdagens skrivelse den 23 maj 1924, nr 184) hade häremot intet att erinra men framhöll, att en dylik undervisningsplan givetvis borde så utarbetas, att densamma kunde anses

vid den avslutade folkskolekursen giva samma resultat som den för riket i övrigt gällande undervisningsplanen. På grund av vad sålunda i ärendet förekommit anbefalldes Kungl. Maj:t den 5 november 1924 skolöverstyrelsen att efter samråd med domkapitlet i Luleå uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till särskild undervisningsplan för folkskolorna inom skoldistriktet i rikets nordligaste gränsorter.

Med skrivelse den 6 november 1931 överlämnade *skolöverstyrelsen* utredning och förslag i ämnet och anförde därvid bland annat följande:

Under tiden efter 1924 hade på grund av från flera håll gjorda framställningar frågan om en allmän revision av 1919 års undervisningsplan för rikets folkskolor stått på dagordningen. Det hade syns överstyrelsen själfvallet, att ifrågasatt förslag till särskild undervisningsplan för rikets nordligaste gränsorter icke gärna kunde utarbetas, förrän det bleve klart, vartill utredningen i fråga om en revision av den allmänna undervisningsplanen komme att föranleda. Efter ett omfattande utredningsarbete rörande detta ärende hade överstyrelsen i november 1929 överlämnat utlåtande och förslag i ämnet, i anledning varav Kungl. Maj:t sedermera vidtagit viss ändring i undervisningsplanen.

Dröjsmålet kunde emellertid anses motiverat även av den anledningen, att en särskild undervisningsplan för folkskolorna i finnbygden givetvis icke borde komma förhastat till stånd utan grundas på en ingående praktisk erfarenhet av arbetet i skolorna.

Då tiden sålunda kunde anses vara inne att till slutligt avgörande upptaga de aktuella undervisningsfrågorna beträffande rikets nordligaste gränsorter, hade överstyrelsen den 24 januari 1930 hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes ställa erforderliga medel till förfogande för utredningsarbetet. Denna framställning hade av Kungl. Maj:t bifallits i enlighet med föreskrifterna i brev till statskontoret den 4 april 1930 angående anslag för utredning rörande särskild undervisningsplan för folkskolorna i rikets nordligaste gränsorter.

Utredningen hade därefter inom skolöverstyrelsen slutförts under höstterminen 1930, varvid såsom särskilda sakkunniga tillkallats folkskolinspektörerna i Tornedalens samt Norrbottens norra inspektionsområden K. R. Sahlström och B. Karnell. I enlighet med av Kungl. Maj:t givet direktiv hade samråd jämväl ägt rum med domkapitlet i Luleå.

Då överstyrelsen härmed till Kungl. Maj:t överlämnade de förslag till författningsbestämmelser m. m., vilka framgått såsom resultat av utredningen, ville överstyrelsen även i korthet närmare angiva de synpunkter som läge till grund för ifrågavarande förslag.

Vad först beträffade undervisningen i *folkskolan*, som givetvis närmast avsetts, då fråga varit om eventuell revision av undervisningsplanen, avpassad efter förhållandena i dessa bygder, erinrades om att det snart vore femtio år sedan undervisningsspråket började att övergå från finska till svenska. I enlighet med befolkningens egen önskan hade denna utveckling alltjämt fortgått, och sedan åtskilliga tiotal år tillbaka hade svenskan varit undervisningsspråk, dock hade särskilt på begynnelsestadiet nödiga förklaringar givits på finska. Så hade kunnat ske tack vare att lärarinnorna i allmänhet behärskat båda språken. Något yrkande på ändring i nuvarande förhållanden beträffande undervisningsspråket i folkskolan hade icke från något håll

framkommit. Erfarenhetens vittnesbörd såväl från föräldrahåll som från lärarpersonalen och skolans myndigheter gäve också vid handen, att resultatet av folkskolans undervisning måste anses i stort sett tillfredsställande. Det vore uppenbart att detta resultat skulle högst avsevärt försvagas, därest, såsom från något håll yrkats, folkskolans arbetsprogram belastades med ännu ett ämne, nämligen finska. På grund härav och med hänsyn till riksdagens bestämt uttalade förväntan, att den avslutade folkskolekursen i skoldistriktet inom rikets nordligaste gränsorter komme att giva samma resultat som i den allmänna undervisningsplanen avses, hade överstyrelsen icke funnit sig kunna föreslå finska språkets upptagande såsom ämne på folkskolans läroplan.

Vad i övrigt beträffade undervisningen i folkskolan inom nu ifrågakvarande orter hade överstyrelsen efter en ingående undersökning väl funnit, att vid fastställelse av tim- och kursplanerna för de särskilda skoldistriktens folkskolor det i åtskilliga fall måste krävas vissa avvikelser från nu gällande timplaner och därav föranledda jämkningar av kursplanerna. Men behovet av dylika ändringar vore dock icke så stort, att det kunde anses motivera en helt ny undervisningsplan vid sidan av den för hela riket gällande undervisningsplanen. Den anpassning av undervisningen, som med hänsyn till rådande särskilda förhållanden vore erforderlig, borde tillgodoses i främsta rummet genom lämpliga anvisningar, vilka tillika med exempel på timplaner och arbetsordningar borde kunna efter av Kungl. Maj:t givet bemyndigande utfärdas av skolöverstyrelsen. Med hänsyn till tvåspråkigheten borde därvid de särskilda anvisningarna i främsta rummet avse de ämnen, som mötte barnen redan vid deras inträde i skolan.

I anslutning till nu anförda synpunkter hade överstyrelsen utarbetat ett skrivelsen bilagt förslag till kungörelse.

För att bereda en stärkt undervisning särskilt för nybörjare i vissa svagare skolformer (tredje B-formen och första D-formen) hade överstyrelsen funnit det önskvärt, att den årliga lästiden i sådana skolor kunde något utsträckas. Enligt överstyrelsens uppfattning borde en dylik utsträckning av lärotiden vara beroende på skoldistriktets eget beslut. Dock syntes det nödvändigt, att detta slag av övertidsläsning bekostades med statsmedel, i vilket avseende överstyrelsen utarbetat ett dess skrivelse bilagt förslag till närmare bestämmelser.

Vad åter beträffade den numera obligatoriska *fortsättningsskolan*, vore det uppenbart, att undervisningen där kunde ordnas med långt större frihet och att möjlighet här förefunnes att tillmötesgå eventuella önskemål från föräldrars och målsmäns sida om undervisning i finska språket. Enligt överstyrelsens mening talade också starka skäl för att denna möjlighet numera utnyttjades, sedan fortsättningsskolan blivit allmänt genomförd och därmed förutsättningar skapats för att utan ett försvagande av skolans undervisningsresultat i det hela i denna skolform upptaga fakultativt ett nytt ämne. Överstyrelsen hade därför i likhet med 1919 års sakkunniga ansett sig böra föreslå, att i ifrågakvarande skoldistrikt tillfälle till undervisning i finsk läsning och skrivning måtte beredas i fortsättningsskolan. Därvid hade emellertid överstyrelsen funnit, att med hänsyn till den nyligen genomförda utökningen av skolplikten och utsträckningen av den sammanlagda skoltiden denna undervisning borde inordnas inom ramen av den för fortsättningsskolan lagstadgade minimitiden. Överstyrelsen hade i detta hänseende utarbetat ett skrivelsen bilagt författningsförslag i ämnet.

I och för främjandet av en ändamålsenlig undervisning av detta slag i fortsättningsskolan torde det vara erforderligt, att en härför lämpad läsebok utarbetades. Plan och kostnadsberäkning för åstadkommande av en dylik läsebok hava fogats vid överstyrelsens framställning.

Ävenledes kunde det framhållas överstyrelsen vidare, tänkas, att behov av särskilda utbildningskurser för lärare, som skulle meddela här ifrågasvarande undervisning, kunde komma att yppa sig. Överstyrelsen ansåge sig dock icke nu böra framlägga förslag i detta hänseende, utan torde någon tids erfarenhet först böra inväntas.

Vad beträffade kostnaderna för de sålunda av överstyrelsen föreslagna anordningarna, syntes dessa böra i sin helhet bestridas ur förslagsanslaget för folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter.

Att nu göra någon kostnadsberäkning beträffande de utgifter, som den givna möjligheten för fortsättningsskolornas elever att erhålla undervisning i finska språkets läsning och skrivning skulle komma att medföra, vore uppenbarligen icke möjligt. Då elevernas deltagande i sådan undervisning skulle bliva beroende av vederbörande målsmäns önskan, undandroge det sig för närvarande varje bedömande, i vilken utsträckning undervisning av detta slag kunde komma till stånd inom de olika skoldistrikten. Endast vunnit erfarenhet kunde i sådant hänseende vara vägledande. I varje fall vore det uppenbart, att nu åsyftade undervisningsanordningar icke kunde föranleda någon anslagsökning för budgetåret 1932/1933. Vad som däremot omedelbart erfordrades vore medel till bestridande av kostnaderna för den föreslagna läseboken, vilka kostnader vore beräknade till 6,900 kronor.

Överstyrelsen hemställde slutligen, att Kungl. Maj:t måtte *dels* utfärda kungörelser i enlighet med av överstyrelsen framlagda författningsförslag. *dels* medgiva, att de kostnader, som kunde föranledas av ifrågasvarande förslag, finge bestridas ur förslagsanslaget till folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter, *dels ock* ställa till överstyrelsens förfogande för utgivande av en läsebok i finska ett belopp av 7,000 kronor.

För fullständighetens skull återger jag i det följande de vid överstyrelsens skrivelse fogade författningsförslagen.

I fråga om medgivande av rätt till *avvikelse från timplaner och jämkningar i kursplaner* skulle enligt överstyrelsens förslag föreskrivas följande:

»Beträffande Nedertorneå, Karl Gustavs, Hietaniemi, Övertorneå, Korpilombolo, Tärendö, Pajala, Junosuando och Karesuando skoldistrikt ävensom de finsktalande skolområdena i Jukkasjärvi och Gällivare skoldistrikt må vid fastställelse av tim- och kursplaner för distriktens folkskolor utan hinder av vad som stadgas i kungörelserna den 31 oktober 1919 och den 29 juni 1921 angående undervisningsplan för rikets folkskolor sådana avvikelser från nu gällande timplaner och därav föranledda jämkningar av kursplanerna kunna göras, vilka betingas av de särskilda förhållandena i dessa orter, och äger skolöverstyrelsen att utfärda de närmare anvisningar angående undervisningen i de olika ämnena, som av samma anledning må anses påkallade ävensom exempel på timplaner och arbetsordningar.»

Ifråga om *statsbidrag till övertidsläsning* vid ifrågasvarande skoldistrikt har skolöverstyrelsen föreslagit följande författningsbestämmelser:

»Införes i vederbörlig ordning inom Nedertorneå, Karl Gustavs, Hietaniemi, Övertorneå, Korpilombolo, Tärendö, Pajala, Junosuando, Karesuando, Jukkasjärvi eller Gällivare skoldistrikt före den ordinarie lästidens början särskild undervisning för nybörjare vid skolor av tredje B formen och första D-formen utgåa statsbidrag för högst en månad — oavsett bestämmelsen i § 14 av kungörelsen den 16 september 1918 angående avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt statsbidrag till sådan avlöning — med det belopp, som lärare enligt § 4 mom. 1 i nämnda kungörelse skall erhålla såsom särskild gottgörelse i de fall, då undervisningen pågår mera än åtta månader om året.

Skolöverstyrelsen utfärdar särskilda exempel på timplaner för sådan överläsningstid.»

Beträffande slutligen *undervisning i finska språket i fortsättningsskolan* har överstyrelsen framlagt efterföljande författningsförslag.

§ 1.

I Nedertorneå, Karl Gustavs, Hietaniemi, Övertorneå, Korpilombolo, Tärendö, Pajala, Junosuando, Karesuando, Jukkasjärvi samt Gällivare skoldistrikt skall, där fortsättningsskolpliktiga av vederbörande målsmän anmälas till erhållande av undervisning i finsk läsning och skrivning i fortsättningsskolan, möjlighet till sådan undervisning för dem beredas.

§ 2.

1. Är i ett eller flera fortsättningsskolområden inom samma skoldistrikt antalet till erhållande av undervisning i finsk läsning och skrivning anmälda lärjungar ringa, verkställes centralisering på lämpligt sätt.

2. Är i ett skoldistrikt det antal lärjungar, som skall åtnjuta i § 1 omnämnd undervisning, synnerligen ringa, skall skoldistriktet söka bereda dessa möjlighet att besöka fortsättningsskola med dylik undervisning inom annat skoldistrikt.

3. Till fortsättningsskola med undervisning i finsk läsning och skrivning sammanföras lärjungarna oberoende av, om de genomgått egentlig folkskola eller mindre folkskola.

4. Fortsättningsskolstyrelsen skall årligen i god tid före undervisningens början, dock senast den 20 augusti, till vederbörande statens folkskolinspektör för prövning och godkännande insända en plan för den fortsatta undervisningens ordnande med hänsyn till de lärjungar, som under läsåret skola erhålla undervisning i finsk läsning och skrivning.

§ 3.

Anmälan om deltagande i undervisning i finsk läsning och skrivning i fortsättningsskolan skall av vederbörande lärjunges målsman insändas till fortsättningsskolstyrelsen senast den 30 juni det år, då lärjungen erhållit avgångsbetyg från folkskolan.

§ 4.

1. Läroämnen i fortsättningsskola med undervisning i finsk läsning och skrivning äro utom det nu nämnda ämnet de i fortsättningsskolstadgan angivna; dock att ämnet naturkunnighet må kunna uteslutas.

2. At finsk läsning och skrivning anslås lägst $\frac{1}{6}$ högst $\frac{1}{4}$ av undervisningstiden. På grund härav må erforderlig jämkning i den fördelning av undervisningstiden mellan läroämnena, som i § 18 fortsättningsskolstadgan föreskrives, äga rum.

§ 5.

Behörighet att undervisa i finsk läsning och skrivning i fortsättningsskolan meddelas av skolöverstyrelsen efter särskild ansökan.

§ 6.

Bestämmelser angående fortsättningsskolor med undervisning i finsk läsning och skrivning införas i det för distriktet gällande reglementet, och skall härvid iakttagas vad angående prövning och godkännande av reglemente är föreskrivet i fortsättningsskolstadgan.

§ 7.

För undervisningen i finsk läsning och skrivning erforderliga läro- och läseböcker tillhandahållas kostnadsfritt genom skolöverstyrelsen.

§ 8.

För undervisning i finsk läsning och skrivning utgår arvode till lärarens avlöning samt statsbidrag härtill med tre kronor för undervisningstimme.

§ 9.

1. Då inackordering eller skolskjutsar måste anordnas på grund av skolvägarnas längd eller på grund av genomförd centralisering, utgår statsbidrag med verkliga kostnaden dock högst med 1 krona 25 öre för lärjunge och dag. Pågår undervisningen i här avsedd skola kortare tid än 30 timmar i veckan, beräknas statsbidrag till inackordering och skolskjutsar endast för det antal dagar, som erfordrats, om undervisningen fortgått 30 timmar i veckan.

2. Till länsstyrelsen ställd rekvisition av statsbidrag till inackordering och skolskjutsar enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär insändes efter undervisningstidens avslutande — dock senast den 15 juli varje år — i två exemplar till statens vederbörande folkskolinspektör.

Sedan folkskolinspektören granskat de inkomna rekvisitionerna, skall han med eget yttrande överlämna ett exemplar av desamma till länsstyrelsen, som efter verkställd prövning skall utbetala medlen, så snart ske kan.

§ 10.

För fortsättningsskolor med undervisning i finsk läsning och skrivning gäller för övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrives i fortsättningsskolstadgan och i kungörelserna angående anslag för avlöande av lärare vid fortsättningsskolor.»

Över skolöverstyrelsens framställning avgav *statskontoret* utlåtande den 19 november 1931 och anförde därvid följande:

Statskontorets yttrande torde förväntas endast rörande den ekonomiska innebörden av skolöverstyrelsens föreliggande förslag. I sådant avseende ville statskontoret till en början såsom ett allmänt omdöme uttala, att, därest

man överhuvudtaget ansåge önskvärt att förslagen beträffande såväl utsträckning av lästiden vid vissa folkskolor som ock införande av undervisning i finska vid fortsättningsskolan genomfördes, den nödvändiga förutsättningen härför otvivelaktigt vore, att statsverket åtog sig alla härmed förenade kostnader. Att de ifrågavarande, i allmänhet mycket fattiga skoldistrikten skulle för berörda ändamål åtaga sig kostnader utöver dem, som för de vanliga s. k. församlingsskolorna åläge distrikten, finge anses uteslutet.

Vad då först beträffade utsträckningen av den årliga lästiden vid vissa svagare skolformer (tredje B-formen och första D-formen) framginge icke av förslaget, huruvida härmed avsåges enbart församlingsskolor, d. v. s. icke statsskolor, eller om även vissa skolor av det sistnämnda slaget vore att hänföra till berörda typer. Man torde emellertid kunna utgå från att det endast gällde församlingsskolor. Under denna förutsättning och då läraravlöningsarna vid dessa skolor bestredes på vanligt sätt med 10 procent av grundlönen för kvinnlig lärare av skoldistriktet och med återstående belopp av förslagsanslaget till avlöning åt lärare vid folkskolor, syntes det vara principiellt riktigast att, om statsverket skulle åtaga sig kostnaden för övertidsläsning, vartill statsbidrag eljest icke utginge, sistnämnda anslag anlätades jämväl för denna utgift. Då en sådan anordning stode i strid med kungörelsen den 18 september 1918 (nr 760) angående avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt statsbidrag till sådan avlöning, erfordrades riksdagens medgivande härtill. Emellertid syntes hinder icke möta för Kungl. Maj:t att, på sätt skolöverstyrelsen föreslagit, anlita förslagsanslaget till folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter. Någon beräkning av kostnaderna vore icke av överstyrelsen lämnad och syntes för närvarande svårigen kunna göras, då införandet av övertidsläsningen vore avsedd att vara beroende på skoldistriktens egna beslut.

Beträffande förslaget om införande i fortsättningsskolan av undervisning i finsk läsning och skrivning skulle statsverkets därav betingade utgifter utgöras av *dels* bidrag till lärares avlöning med hela arvodesbeloppet, 3 kronor för undervisningstimme, *dels* i förekommande fall inackorderings- och skjutsbidrag med högst 1 krona 25 öre för lärjunge och dag, *dels ock* kostnaden för utgivande och tillhandahållande kostnadsfritt vid undervisningen av en finsk läsebok, beräknad till 6,900 kronor.

Vad anginge det föreslagna lärararvodet, 3 kronor för undervisningstimme, vore detta högre än det arvode, som utginge enligt § 1 mom. 1 av kungörelsen den 16 september 1918 (nr 762) angående statsbidrag till avlöning av lärare vid fortsättningsskolor, sådant detta mom. lyder enligt kungörelsen den 22 maj 1925 (nr 286) eller 2 kronor 50 öre för undervisningstimme. Något skäl för förhöjningen vore icke anfört. Man torde kunna stanna vid ett arvode av sistnämnda belopp. Övriga ovan angivna poster syntes, så vitt det vore för statskontoret möjligt att bedöma desamma, icke giva rum för erinran. Någon kostnadsberäkning, fränsett den finska läseboken, hade med hänsyn till den frivillighet, som beträffande ifrågavarande undervisning skulle råda, ej heller här ansetts kunna lämnas. Att samtliga statsutgifter för ändamålet borde bestridas från det s. k. finska anslaget syntes självfallet.

Överstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes *dels* i överensstämmelse med framlagda förslag utfärda tre särskilda kungörelser i förevarande ämnen, *dels* medgiva, att därav betingade kostnader finge utgå från finska anslaget, *dels* ock ställa ett belopp av 7.000 kronor till förfogande för utgivande av

förenämnda läsebok. Av motiveringen framginge, att sistberörda anvisning ansågs vara av omedelbart behov påkallad.

Statskontoret föreställde sig, att Kungl. Maj:t icke ville vare sig utfärda några stadganden i förevarande ämnen eller meddela några föreskrifter angående dispositionen av medel för genomförande av de föreslagna åtgärderna, förr än riksdagen blivit satt i tillfälle att pröva medelsbehovet under det finska anslaget för budgetåret 1932/1933. Grunderna för användningen av detta anslag hade visserligen endast i mycket allmänna drag varit underställda riksdagens prövning, och Kungl. Maj:t hade också sedan gammalt ansetts äga stor frihet i dispositionen av detsamma. Då emellertid de ifrågasatta åtgärderna kunde väntas medföra en måhända icke så oväsentligt ökad belastning av anslaget, vilket redan vid utgången av budgetåret 1930/1931 utvisade en betydande brist — ett förhållande, vilket närmare berördes i statskontorets samtidigt härmed avgivna utlåtande angående beräkningen av anslaget för budgetåret 1932/1933 — syntes Kungl. Maj:t, ehuru hinder icke torde möta för Kungl. Maj:t att med anlitan av finska anslaget utan riksdagens hörande vidtaga de föreslagna anordningarna beträffande undervisningen, finna sig böra i sammanhang med äskande av den anslagshöjning, som under alla omständigheter syntes vara ofrånkomlig. giva riksdagen tillkänna vad i nu förevarande ämne förekommit.

Jag vill här erinra, att dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet i statsverkspropositionen till 1932 års riksdag refererade skolöverstyrelsens ovannämnda förslag jämte statskontorets yttrande i samband med förslaget om fixerande av anslaget till folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter för budgetåret 1932/1933 (punkt 185 i åttonde huvudtiteln). Departementschefen gjorde härvid icke något uttalande i ämnet. I sin skrivelse nr 246 anförde riksdagen, att det icke syntes riksdagen vara ådagalagt, att det under ifrågavarande punkt i huvudtiteln omförmälda, av skolöverstyrelsen framlagda förslaget ifråga om fortsättningsskolans anordning i förevarande skoldistrikt och härmed sammanhängande åtgärder vore behövlige eller lämplige.

Departementschefen.

Då jag nu tar upp förevarande spörsmål till ny omprövning, så gör jag det i känslan av att den utgång, ärendet fick vid 1932 års riksdag, icke var tillfredsställande. Det synes mig vara en riktig grundsats, att bland en tvåspråkig befolkning skolans undervisning så ordnas, att var och en får möjlighet att lära sig läsa och skriva sitt modersmål. Vid sådant förhållande bör det vara en naturlig uppgift för skolan i denna bygd att bereda vår finsktalande befolkning tillfälle till undervisning i finska språket genom skolans egen försorg. Det finns så mycket mindre anledning till erinran mot en dylik anordning, som den icke på något sätt inkräktar på undervisningen i svenska språket. På de skäl, skolöverstyrelsen anført, finner jag det ändamålsenligt att förlägga undervisningen i finska till fortsättningsskolan och organisera den på frivillighetens grund.

Beträffande detaljerna i skolöverstyrelsens föreliggande förslag vill jag här allenast anföra följande.

Vad skolöverstyrelsen föreslagit i fråga om statsbidrag till övertidsläsning ger mig icke anledning till erinran.

I fråga om statsbidrag till avlönande av lärare vid den förutnämnda fortsättningsundervisningen har skolöverstyrelsen föreslagit, att statsbidraget per undervisningstimme skulle bestämmas till tre kronor, under det statskontoret förordat ett bidrag av två kronor femtio öre per undervisningstimme. Då statsbidragen till fortsättningsundervisningen, sedan överstyrelsens och statskontorets utlåtanden avgåvos, reducerats, synes det lämpligt att beräkna statsbidraget till förevarande ändamål efter de nya grunderna, d. v. s. i detta fall till två kronor per undervisningstimme.

Vad överstyrelsen i övrigt föreslagit föranleder ingen annan erinran från min sida än att de ifrågasatta bidragsgrunderna till olika ändamål böra jämkas dels med hänsyn till vad för motsvarande ändamål plägar i andra fall utgå, dels med vederbörligt beaktande av de för förevarande frågas bedömande föreliggande särskilda förhållanden. Kungl. Maj:t torde, efter skolöverstyrelsens hörande, utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.

Under punkt 174 i 1935 års åttonde huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående vissa folkskoleväsendet berörande frågor, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1935/1936 ett förslagsanslag av 230,000 kronor till folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter. Kostnaderna för de av mig här ovan ifrågasatta åtgärderna hänföra sig till ett för folkskoleväsendet i rikets nordligaste gränsorter speciellt ändamål och de torde därför böra utgå ur nyssnämnda förslagsanslag. Det synes vara att antaga, att anslaget under nästkommande budgetår icke kommer att för ändamålet belastas i sådan utsträckning, att anslaget av denna anledning måste höjas utöver det av mig i huvudtiteln beräknade beloppet. På grund härav kan den föreliggande frågan bedömas såsom ett fristående spörsmål utan samband med de definitiva beräkningarna av ifrågavarande anslag.

Beträffande dispositionen av ifrågavarande anslag har sedan dess tillkomst gällt, att det stått till Kungl. Maj:ts fria förfogande att på sätt Kungl. Maj:t funne lämpligt användas till olika åtgärder, som kunde anses gagna det ändamål, som finnes angivet i anslagets beteckning. Detta har utan tvivel varit till fördel för den sak, det här gäller att främja. Jag ifrågasätter därför härutinnan ingen förändring.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att Kungl. Maj:t må — utan hinder av utav riksdagen givna bestämmelser rörande statsbidrag för längre undervisningstid vid folk- och småskolor än åtta månader

Kungl. Maj:ts proposition Nr 17.

om året ävensom rörande fortsättningsskolans organisation — utfärda föreskrifter i nämnda hänseenden i huvudsaklig anslutning till vad jag i det föregående anført.

Vad föredragande departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Einar Sprinchorn.